

VoxForssa 2017

Forssan varhaiskasvatussuunnitelma

Lasten
Forssa

Sisällysluettelo

Johdanto	2
1. Arvot toimintaamme ohjaamassa.....	4
1.1. Järkivihreys ja lapsiystävällisyys.....	4
1.1.1. LastenForssa ja Palvelulupaukset.....	4
1.1.2. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli ja Lapsen oikeuksien sopimus	5
1.2. Lapsi on ainutlaatuinen.....	6
1.3. Oppiminen.....	7
1.4. Laaja-alainen osaaminen	8
2. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus	10
2.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.....	10
2.2. VoxForssa 2017	10
2.3. Lapsen vasu.....	11
3. Kehittyvä toimintakulttuuri.....	12
3.1. Hyvinvointi tavoitteena.....	13
3.2. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	15
3.3. Oppiva yhteisö	16
3.4. Yhteistyö	17
3.5. Oppimisympäristöt toimintakulttuurissa.....	18
4. Pedagogian kokonaisuudesta	19
4.1. Tyykin Tyyli.....	20
4.2. Pedagogian johtaminen	21
4.3. Työ & tavat.....	21
4.3.1. Havainnointi suunnittelun osana	21
4.3.2. Lapsen osallisuus lähtökohtana	22
4.4. Leikki	22
4.5. Oppimisen alueet	23
4.6. Arviointi ja kehittäminen	25
4.6.1. Laadunhallinta.....	25
4.6.2. Lapsen kuuleminen ja osallisuus	26
5. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki	28
5.1. Kehityksen ja oppimisen tuen järjestäminen.....	28
5.2. Lapsen tuen tarpeen arviointiin liittyvät käytännöt	28
5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa; pedagogiset, rakenteelliset ja hyvinvointia tukevat järjestelyt	28
6. Näin meillä - forssalaisen varhaiskasvatuksen koko kuva.....	30

Johdanto

Elokuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2015 voimaan tulleen Varhaiskasvatulain (580/2015) mukaisesti Opetushallitus määräsi 18.10.2016 uusista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista. Valtakunnallisista perusteista tuli ensimmäistä kertaa kansallinen normi, joka ohjaa varhaiskasvatuksen toteuttamista päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja muussa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muodostavat sisällöllisen jatkumon esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmiin ja vahvistavat varhaiskasvatuksen asemaa osana suomalaista koulutusjärjestelmää. Ne tukevat ja ohjaavat laadukkaan varhaiskasvatuksen järjestämistä koko maassa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa konkretisoituvat Varhaiskasvatulaisissa varhaiskasvatustoiminnalle asetetut tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Hyvä hoito ja huolenpito sekä pysyvät ihmissuhteet ovat hyvinvoinnin ja oppimisen perusta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostetaan lapsilähtöistä toimintaa, joka tukee lasten luontaista aktiivisuutta ja halua oppia asioita. Lapsilla tulee olla mahdollisuus leikkiä, liikkua, ilmaista itseään eri tavoin sekä olla osallisina vertaisryhmässä. Lasten sosiaalisia suhteita tuetaan ja esimerkiksi kiusaamista ehkäistään ja siihen puututaan. Lapsilla on oikeus oppia uusia asioita sekä saada oppimiseensa ohjausta omien lähtökohtiensa mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa lasten ja huoltajien osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien edistäminen nähdään tärkeänä. Valtakunnallisten perusteiden tavoitteiden edistämässä ja saavuttamisessa on toimintakulttuurin suunnitelmallisella kehittämisellä ja arvioinnilla suuri merkitys.

Valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuvat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat on kunnissa laadittava siten, että ne voidaan ottaa käyttöön 1.8.2017 alkaen.

Varhaiskasvatussuunnitelma kokonaisuus koostuu valtakunnallisten perusteiden ja kunnallisten varhaiskasvatussuunnitelmien lisäksi jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle laadittavasta henkilökohtaisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa.

Forssan paikalliseksi varhaiskasvatussuunnitelmaksi on laadittu VoxForssa2017, johon sisällytetty pedagogian kokonaisuus – Tyykin Tyyli - ohjaa varhaiskasvatustoimintaa Forssan päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa. VoxForssa2017 on laadittu suomenkielillä.

Forssan varhaiskasvatuksen palvelualueella VoxForssa2017 laadittaessa on otettu huomioon varhaiskasvatusta määrittävien lakien ja normien lisäksi seudullinen esiopetuksen opetussuunnitelma, perusopetuksen opetussuunnitelma ja valmisteilla oleva Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Forssan kulttuurikasvatussuunnitelma ja Forssan seudun Kotoutussuunnitelma. Suunnitelmaa työstettäessä on huomioitu myös Unicefin Lapsiystävällinen kunta –mallin rakentamiseksi laadittua toimintasuunnitelma. Luonnollisesti myös Forssan kaupunkistrategiasta esiin nousevat arvot ja sisällöt – kuten hyvinvointi ja järkivihreys. Sivistys- ja tulevaisuustoimialan toimialaohjelmalla LastenForssa-kokonaisuus on raamittanut omalta osaltaan VoxForssa2017 –kokonaisuutta.

VoxForssa2017 laadintaan on osallistunut koko varhaiskasvatuksen henkilöstö. Työskentelyä ovat koordinoineet hankerahoituksen turvin yksi päiväkodin johtajista sekä johtava konsultoiva erityislastentarhanopettaja. Suunnitelman laadinnan projektiryhmäksi on perustettu Vasutiimi, jossa on edustajia kaikista varhaiskasvatuksen toimintayksiköistä. Työtä on tehty tutustumalla yhdessä perusteisiin, keskustellen ja kommentoien.

Keväällä 2017 järjestetty laaja LastenForssa Arviointikysely lapsille ja nuorille, huoltajille, koulujen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle, päättäjille ja yhteistyötahoille tarjosi laajalle joukolle mahdollisuuden osallistua mielipiteillään toiminnan suunnitteluun ja vasumme painotuksiin. Yhteistyökumppanimme kokoontuivat kanssamme pohtimaan yhteistyön mahdollisuuksia ja muotoja. Forssan ja Tammelan Yhdessä Osallisiksi – hankkeen puitteissa tutustuttiin kuntien luonto-liikuntatoimintaan ja vaihdettiin hyviä käytänteitä. Yhtenä vuorovaikutuskanavana on aloittanut toimintansa varhaiskasvatuksen Asiakasraati. Raatilaiset seuraavat varhaiskasvatuksen ajankohtaisia asioita ja osallistuvat varhaiskasvatuksen arviointiin ja kehittämiseen.

Varhaiskasvatussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään vuosittain erilaisista arvioinneista ja havainnoista saadun palautteen perusteella. Arvioinnit perustuvat mukaeltuun Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalliin (Hujala et al).

VoxForssa2017 julkaistaan ja tallennetaan sähköisessä muodossa Pedanet –alustalle, josta se on vaivattomasti saatavilla kaikille varhaiskasvatuksen toimijoille ja varhaiskasvatuksesta kiinnostuville.

LastenForssa Juhlavuoden kunniaksi on avattu lastenforssa.fi –sivut sekä LastenForssa facebook-sivut. VoxForssa2017 tullaan esittelemään myös edellä mainittujen viestintä- ja vuorovaikutuskanavien kautta.

VoxForssa2017 on kehittyvä, elävä asiakirja, joka täydentyy ja tarkentuu toimintaympäristön muuttuessa ja varhaiskasvatustoimintaa kehitettäessä.

Forssassa 30.5.2017

1. Arvot toimintaamme ohjaamassa

Varhaiskasvatuksen arvoperustan luovat ”Forssa – koko elämän väärtti” –kaupunkistrategiassa määritellyt arvot avoimuus, vastuullisuus ja rohkeus. Arvot todentuvat vuosittain talousarviokirjassa määriteltävissä toiminnallisissa tavoitteissa, mutta myös arjen varhaiskasvatustoiminnassa, varhaiskasvatukseen valituissa toimintamalleissa sekä työyhteisöjen ja yksittäisten varhaiskasvattajien työotteessa.

1.1. Järkivihreys ja lapsiystävällisyys

Kaupunkistrategiassa määriteltyjen arvojen lisäksi forssalaisen varhaiskasvatuksen arvoperusta konkretisoituu myös kahden kaupunkiohjelman keskeisissä päämäärissä ja sisällöissä: järkivihreydessä ja lapsiystävällisyydessä. Järkivihreä Forssa tavoittelee kestävän elämäntavan edistämistä ja kestävän kehityksen neljän tulokulman – sosiaalisen, ekologisen, taloudellisen ja kulttuurisen - toteutumista. Lapsiystävällisyys ja lapsiystävällisen kaupungin tavoite puolestaan asettaa tarkastelun keskiöön varhaiskasvattajan, joka haluaa olla lapselle turvallinen aikuinen ja suojata lapsuutta. Kaupunkiohjelmat tukevat erinomaisesti varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin muodostumista ja ammatillisen osaamisen laadukasta toteuttamista.

1.1.1. LastenForssa ja Palvelulupaukset

Sivistystoimialalla aloitettu ja sittemmin koko kaupunkikonsernin tavoittelema päämäärä lapsiystävällisestä kaupungista laajennut työ alkoi vuonna 2009-2012 forssalaisen lapsiystävällisyyden määrittelyllä.

LastenForssa –kokonaisuus muodostuu ytimeä, jossa tahdolla, asenteella, yhteistoiminnalla ja osaamisella luodaan pohja lapsipalveluille turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Laadukkaille palveluille, joiden järjestämisen periaatteet on mietitty lasta ja lapsuutta kunnioittaen. Palveluille, joita järjestettäessä aikuisten vahvan ammatillisuuden taustalla on aitoa välittämistä ja arvon antamista lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Lapsiystävällisyyspolitiikka on laadittu Lapsiystävällisyyttä tavoittelevan toimintakulttuurin ja palvelujen järjestämisen tueksi. Tekoina ja toimintatapoina konkretisoituvan lapsiystävällisen toiminnan askelmerkit on kirjattu seitsemään palvelulupaukseen ja niiden palvelukohtaisiin konkretisointeihin.

1. "Meillä lapsia kuullaan ja he saavat ikätasonsa mukaisesti olla osallisia itseään koskevissa asioissa."
2. " Meillä aikuiset kunnioittavat lapsia, tiedostavat heidän yksilöllisyytensä sekä kohtelevat heitä reilusti ja tasapuolisesti."
3. "Meillä aikuiset pyrkivät toiminnassaan lasten ja nuorten kanssa läsnäolevaan ja kiireettömään kohtaamiseen ja turvallisen ilmapiirin luomiseen ja ylläpitämiseen."
4. "Meillä aikuiset toimijat sitoutuvat kehittämään ammatillista osaamistaan ja toimimaan yhteistyössä."
5. Meillä on tavoitteena yhteisöllisyyden edistäminen."
6. "Meille moninaisuus on arvokasta."
7. "Meillä aikuinen on hyvänä esimerkkinä."

Palvelulupaukset ovat lapsiystävällisyyden toteutumisen arvioinnin pääkohde yhdessä Unicefin Lapsiystävällinen kunta –kokonaisuuden toimintasuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden kanssa.

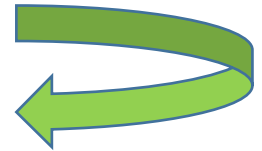
1.1.2. Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malli ja Lapsen oikeuksien sopimus

LastenForssa –kokonaisuuden täydennykseksi ja tueksi on Forssan kaupunki lähtenyt toteuttamaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta –mallia. Malli tuo lisäarvoa lapsiystävällisyyden tavoitteluun tuomalla tarkasteluun lapset kokonaisvaltaisesti huomioivan toimintakulttuurin tavoitteluun viitekehykseksi YK:n Lasten oikeuksien sopimuksen (LOS).

1.2. Lapsi on ainutlaatuinen

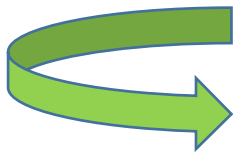

LAPSI

ja siksi

AIKUINEN

1.3.Oppiminen

Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Varhaiskasvattajat tukevat ja ohjaavat lapsen oppimista.

arvostamalla

omalla esimerkillä

leikkimällä

syliin ottamalla

uskomalla

kiittämällä

kuuntelemalla

innostamalla

hyväksymällä

yhdessä lapsen kanssa oppien

kannustamalla

luomalla elämyksiä

läsnä olemalla

hassuttelemalla

rajoista kiinni pitämällä

kysymällä

1.4. Laaja-alainen osaaminen

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa lasten laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alainen osaaminen muodostuu tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon kokonaisuudesta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja sekä toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Laadukas pedagoginen toiminta vahvistaa lasten laaja-alaista osaamista. Oppimisen alueiden tehtävänä on edistää lasten laaja-alaista osaamista.

Taito jäsentää, nimetä ja kuvata ympäristöä ja sen ilmiöitä

- tehdään ajattelua ja oppimista näkyväksi pedagogisen dokumentoinnin avulla

Rohkeus kysyä ja kyseenalaistaa

- kuullaan lasten ajatuksia, annetaan tilaa ihmettelylle, oivaltamiselle sekä oppimisen ilolle

Kyky käyttää mielikuvitusta ja luovuutta erilaisten ratkaisujen keksimisessä

- tarjotaan monipuolisia ja merkityksellisiä kokemuksia, mahdollisuuksia leikkeihin ja fyysiseen aktiivisuuteen

Sinnikkyys ponnistella asioiden eteen

- rohkaistaan lapsia olemaan lannistumatta epäonnistumisista, iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia

Taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä sekä reflektoida omia arvoja ja asenteita

- tutustutaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin
- henkilöstö toimii vuorovaikutuksen mallina

Taito olla vuorovaikutuksessa ja ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa

- harjoitellaan toisten ihmisten asemaan asettumista sekä ristiriitatilanteiden selvittämistä

Oman ja muiden kulttuurisen ja katsomuksellisen taustan ymmärrystä ja kunnioittamista

- leikeissä, ruokailuhetkissä, juhlissa jne. tarjoutuu mahdollisuuksia jakaa kokemuksia erilaisista perinteistä ja tavoista

Itsenäisyyden asteittainen lisääntyminen

- autetaan lapsia ja kannustetaan heitä pyytämään apua sitä tarvitessaan
- harjoitellaan erilaisia taitoja esim. pukeutumista, ruokailua...

Omien tunteiden tunnistamista ja niiden hallintaa

- autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelystä
- opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita

Vastuullisen elämäntavan oppimista, itsestä ja toisista huolehtimista

- ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan eri ympäristöissä
- ohjataan lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa

Erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisentaidot, perustana tekstikäsiyys

- asioita ja esineitä yhdessä lapsen kanssa
- lapselle opetetaan valmiuksia ymmärtää moninaista tekstimaailmaa, esimerkiksi digitaaliset ympäristöt, mainokset, emojiit ja sosiaalinen media

Erilaisia lukutaitoja

- kuvanlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito

Liittyä kiinteästi ajattelun ja oppimisen taitoihin

- innostetaan lapsia tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä erilaisissa, myös digitaalisissa ympäristöissä

Tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksien ymmärtämistä ja hyödyntämistä arkielämässä

- tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin
- hyödynnetään digitalista dokumentointia leikissä, tutkimisessa, liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa

Taitoa tuottaa sisältöjä itse tai yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen apuna tieto- ja viestintäteknologiaa

- ohjataan lapsia tieto- ja viestintäteknologian monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön.

Oikeutta tulla kuulluksi ja osallisena omaan elämäänsä vaikuttavissa asioissa

- henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus tulla kuulluksi ja sekä osallistua että vaikuttaa
- lasten arvostavaa kohtaamista, kuulemista ja aloitteisiin vastaamista

Minäkuvan, itseluottamuksen sekä sosiaalisten taitojen vahvistumista

Yhteisten sääntöjen ja sopimusten ymmärtämistä

- lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa henkilöstön kanssa

2. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus

Varhaiskasvatussuunnitelma kokonaisuus koostuu valtakunnallisten perusteiden ja kunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi jokaiselle päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle laadittavasta henkilökohtaisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta.

2.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet määrittelee raamit kaikille yhtenäisen ja tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen toteuttamiselle Suomessa. Sen mukaisesti toimimalla varmistetaan jokaisen lapsen oikeus saada tasalaatuaista varhaiskasvatusta asuinpaikasta riippumatta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/tiedot>

2.2. VoxForssa 2017

Forssan kunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on nimeltään VoxForssa2017. Siihen on kirjattu varhaiskasvatuksen palveluja järjestettäessä noudatettavat periaatteet, varhaiskasvattajien työssään käyttämät työ- ja toimintatavat, joista syntyy forssalainen pedagogian koko kuva - Tyykin Tyyli – sekä lasta kunnioittava ja osallisuutta edistävä toimintakulttuuri .

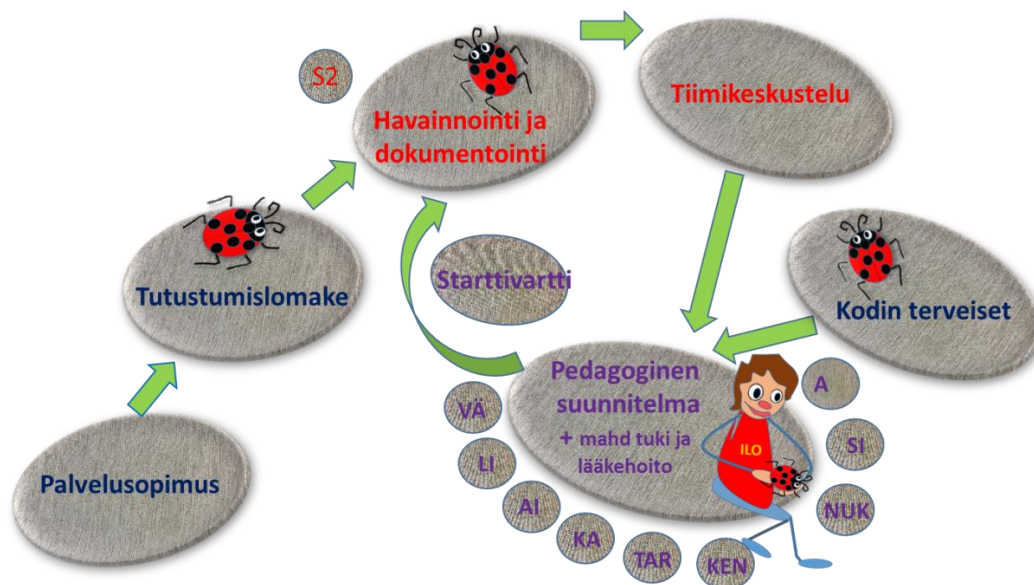
VoxForssa2017 sisältää myös varhaiskasvatustoiminnan arviointitoiminnan kokonaisuuden.

VoxForssa2017 on kehittyvä asiakirja, joka täydentyy ja tarkentuu varhaiskasvatustoiminnan kehittyessä. Asiakirjaan tehtävät muutokset käsitellään vuosittain Sivistys- ja tulevaisuuslautakunnassa.

2.3.Lapsen vasu

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Siinä yhdistyvät lapsen huoltajien ja henkilökunnan näkemykset lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheista sekä ryhmässä toimimisesta. Vasussa kuvataan lapsen osaaminen, vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä yksilölliset tarpeet, joita selvitetään kyselemällä ja havainnoimalla lasta. Näiden selvittämisen jälkeen kirjataan yhdessä huoltajien ja lapsen kanssa pedagogiseen suunnitelmaan *tavoitteet* lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalle pedagogiselle toiminnalle sekä ne toimenpiteet *miten tavoitteet saavutetaan*. Tavoitteiden toteutumista ja suunnitelmaa arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Mikäli lapselle on laadittu *tuettu pedagoginen suunnitelma*, sitä tarkistetaan monialaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa vähintään puolen vuoden kuluttua laatimisesta. Suunnitelmasta tulee ilmetä, jos tuen tarve ja toimenpiteet ovat päättyneet. Lapsen pedagoginen suunnitelma on jatkuva prosessi. Kun lapsen tilanteessa tapahtuu muutoksia, suunnitelman tavoitteita tarkistetaan vastaamaan lapsen tarvetta. Väliaikakirjauksia tehdään huoltajan kanssa.

Tuen tarve arvioidaan aina lapsen aloittaessa esiopetuksen. Varhaiskasvatuksen lastentarhanopettaja laatii pedagogisen arvioinnin tiedonsiirtopalaveriin. Päätös tehostettuun tukeen siirtymisestä tehdään esiopetuksessa monialaisesti syyskuun loppuun mennessä.

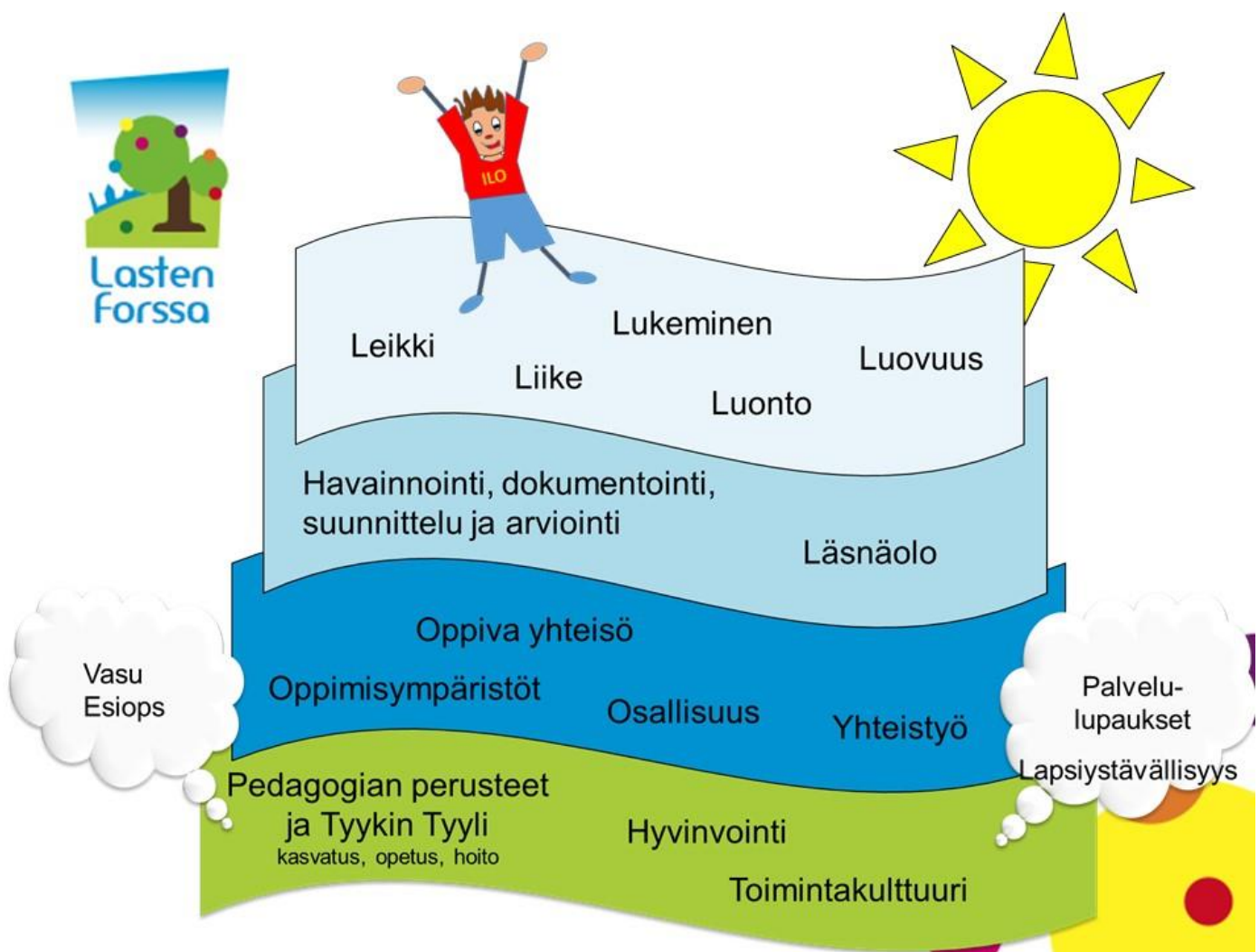

Lapsen vasu on kokonaisuus, joka rakentuu yllä olevan kuvion mukaisista osioista. Palvelusopimus, Tutustumislomake ja Kodin terveiset ovat osia, joissa huoltajat tuovat esiin havaintojaan ja näkemyksiään lapsen kehityksestä ja oppimisesta. Toimiessaan yhdessä lasten kanssa, varhaiskasvattaja havainnoi ja dokumentoi lapsen kehityksen ja oppimisen vaiheita sekä ryhmässä toimimista. Lastentarhanopettaja vastaa lapsen vasun laatimisen kokonaisuudesta, mutta Forssassa sovitusti lastenhoitajat osallistuvat sen laadintaan. Varhaiskasvattajia ohjataan yhdenvertaisuutta vahvistamaan ajattelutapaan käyttämällä kaikille lapsille yhteisiä lomakkeita, joihin liitetään tarvittaessa asiantuntijalausunnot.

3. Kehittyvä toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri elää ja muokkautuu jatkuvasti. Toimintakulttuurin kehittämiseksi ja kehittymiseksi on sen vaikutuksia pohdittava. On myös löydettävä toimintakulttuurin ei-toivotut piirteet ja tavat, jotta niitä pystytään korjaamaan. Kasvattajien itsetuntemus on erittäin merkittävä tässä prosessissa, sillä jokaisen varhaiskasvattajan taustalla vaikuttaa hänen omat arvonsa, tietonsa ja uskomuksensa.

Varhaiskasvatuksessa toimitaan aina sille asetettujen normien mukaisesti. Kehittämisessä on tärkeää toisia arvostava, koko yhteisöä osallistava ja luottamusta rakentava dialogi. Lapsen etu on kaiken kehittämisen lähtökohta. Keskustelua on käytävä jatkuvasti. Päiväkodin johtaja luo rakenteita ja edistää osallistavaa toimintakulttuuria yhteisössä mahdollistaen sen kehittymisen oppivaksi yhteisöksi jossa osaamista kehitetään ja jaetaan. Yhteisen toiminta-ajatuksen ja toiminnan tavoitteiden tulee näkyä käytännöissä. Niitä tehdään tietoisesti näkyväksi ja niitä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti. Lapset ja huoltajat ovat mukana toimintakulttuurin kehittämisessä ja arvioinnissa.

Forssalaisen varhaiskasvatuksen pedagogian kokonaisuus eli Tyykin Tyyli rakentuu lapsiystävällisestä *toimintakulttuurista*, jossa VoxForssa2017:een kirjatut periaatteet ja valitut toimintatavat sekä varhaiskasvattajien vahva ammatillinen osaaminen raamittavat kaikkea toimintaa. Toimintakulttuurista, jossa aikuisten lasta kunnioittava, kuuntelevainen ja läsnä oleva työote konkretisoituu lapsihavainnoiteihin perustuvassa, osallisuutta edistävässä arjessa.

3.1. Hyvinvointi tavoitteena

Forssalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on *kokonaisvaltaisesti hyvinvoiva lapsi*, joka uskoo itseensä ja mahdollisuuksiinsa, on utelias uusia asioita kohtaan, on valmis oppimaan ja välittää muista.

Lapsuus on ainutkertainen vaihe ihmisenä kasvamisessa. Lasten hyvinvointi ja lapsuuden vaaliminen ovat varhaiskasvattajan velvollisuus – he ovat olemassa lasta varten. Yksi aikuisten ammatillisen kasvun peruskysymyksistä on: ”Minkälainen aikuinen minä ensisijaisesti olen lapsen näkökulmasta?”

**Hyvinvoiva lapsi uskoo itseensä,
oppiii ilolla ja välittää muista**

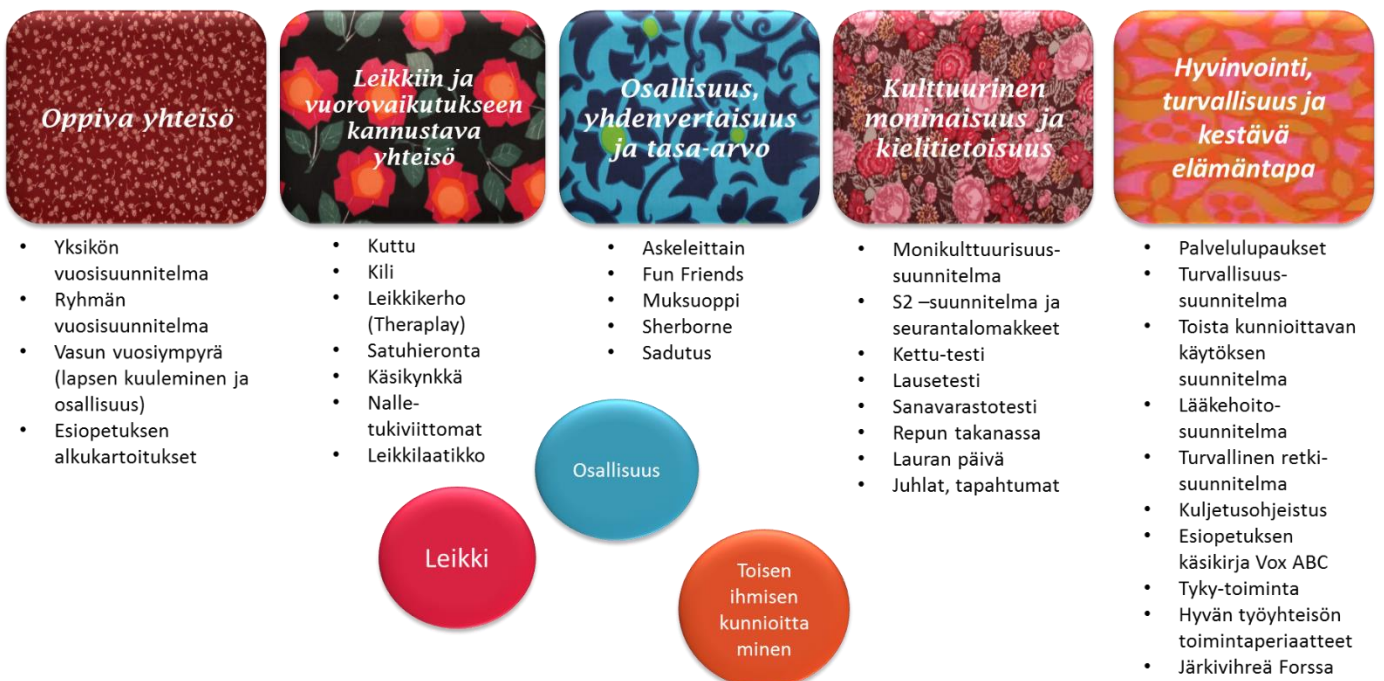
LAPSI

Hyvinvointikonsepti on Tyykin Tyylin tapa kuvata Hyvinvoinnin kokonaisuus.

Hyvinvointia ja osallisuutta

- varhaiskasvatuksen hyvinvointikonsepti

3.2.Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Osallisuuteen kannustava yhteisö on kiinnostunut siitä mitä lapsi ajattelee ja tuntee. Lapsi voi hyvin ja oppii parhaiten kun hän voi kokea vaikuttavansa elämässään tapahtuviin asioihin. Henkilöstön aktiivinen vuorovaikutus perheiden kanssa lisää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Varhaiskasvatuksessa jokainen aikuinen on tärkeä osa kasvatusyhteisöä. Osallisuus on yhteisöön liittymistä, kuulumista ja siihen vaikuttamista; omien toiveiden ja tarpeiden ilmaisemisen ohella osallisuuteen kuuluu taito huomioida toiset. Osallisuuden kokemuksia syntyy yhteistoiminnassa muiden kanssa. Henkilöstön ammatillista vuorovaikutusta ja osallisuutta ohjeistetaan Hyvän työyhteisön periaatteissa.

Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei merkitse samanlaisuutta. Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esimerkiksi kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Meille moninaisuus on arvokasta. Taustoiltaan erilaiset lapset ja perheet huomioidaan toiminnassa ja kaikkia kohdellaan samanarvoisesti. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille. Varhaiskasvatus on sukupuolisensitiivistä. Henkilöstö rohkaisee lapsia tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennako-odotuksia. Henkilöstö tunnistaa lasten keskinäisten kohtaamisten eri arvoistavia piirteitä sekä puuttuu niihin hienotunteisesti ja johdonmukaisesti. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

3.3.Oppiva yhteisö

Varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille. Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Jatkuvasti toimintaansa arvioiva ja kehittävä yhteisö haastaa itseään sekä tunnistaa ja hyödyntää vahvuuksiaan. Oppivassa yhteisössä arvostetaan kunnioittavaa ja huomaavaista käytöstä. Yhteisö rohkaisee kokeiluun, yrittämiseen ja sinnikkyyteen sekä sallii myös erehtymisen. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä.

”Meillä aikuiset toimijat sitoutuvat kehittämään ammatillista osaamistaan ja toimimaan yhteistyössä.” Yksin voimme olla hyviä, mutta yhdessä olemme parempia. Kaikki varhaiskasvatustoiminta toteutetaan tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti valittujen pedagogisten näkemysten mukaisesti. Yhteinen osaaminen ja pedagogiset valinnat perustuvat aina kasvatusyhteisön yhteiseen keskusteluun sekä varhaiskasvattajien vahvaan ammattitaitoon ja työyhteisötaitoihin.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, VoxForssa 2017 kirjatut yhteiset periaatteet sekä säännölliset pedagogiset keskustelut tukevat varhaiskasvattajien yhteisen pedagogisen linjan ylläpitämistä. Aikuisten johdonmukainen ja perusteltu toiminta taas takaa lapsille tasalaatuiset varhaiskasvatuspalvelut hoitomuodosta ja hoitopaikasta riippumatta.

3.4. Yhteistyö

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Tutustumiskäynnit
- Päivittäiset kohtaamiset
- Vasukeskustelut
- Vanhempainillat
- Perhetapahtumat
- Päikky
- Wilma
- Pedanet
- Arviointikyselyt
- Asiakasraati

Yhteistyö huoltajien ja henkilöstön välillä on tietoista sitoutumista toimia yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Siinä yhdistetään huoltajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten lasta koskevat tiedot ja kokemukset. Yhteistyö rakentuu kunnioituksen, luottamuksen ja vuorovaikutuksen periaatteille. Se mahdollistaa jaetun vastuun huoltajien ja kasvattajien kesken lapsen hyvinvoinnin kokonaisuudesta.

Monialainen yhteistyö

Monialaisen yhteistyön tavoitteena on lapsen tarpeisiin vastaaminen sekä lapsen elämän ja varhaiskasvatuksen arjen rikastuttaminen. Yhteistyö tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita ja monipuolistaa oppimisympäristöjä.

Eri yhteistyötahot osallistuvat laajaan LastenForssa arviointiin kerran kolmessa vuodessa.

- FSHKY:n sosiaali- ja perhepalvelut: neuvola, puheterapia, toimintaterapia, perheneuvola, oppilashuolto, lastensuojelu, kotouttamistyö ja vammaispalvelut
- Esiopetus ja perusopetus
- Liikunta-, kirjasto- ja kulttuuritoimijat
- Loiku: ateriat- ja puhtauspalvelut
- Kaupungin tekniset palvelut
- Forssan ammatti-instituutti, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Faktia
- Järjestöt, seurakunnat, poliisi, palolaitos

3.5. Oppimisympäristöt toimintakulttuurissa

Fyysinen oppimisympäristö	Psyykinen oppimisympäristö	Emotionaalinen oppimisympäristö	Sosiaalinen oppimisympäristö	Kognitiivinen oppimisympäristö
<p>Päiväkodin tilat, perhepäivähoidon tilat</p> <ul style="list-style-type: none"> - turvallinen, ergonominen, hyvin valaistu, hyvä akustiikka, esteetön, hyvä sisäilma, siisti - esteettinen - muokattavissa lasten toiminnan tarpeen mukaan - lasten ideat, leikit ja työt näkyvät - rakennetaan yhdessä lasten kanssa - selkeä struktuuri, järjestys - kierrättäminen - huomioitu <p>Liikuntasalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttö mahdollisuuksien mukaan <p>Välineistö</p> <ul style="list-style-type: none"> - lasten saatavissa - pedagogiaa tukevaa - joidenkin välineiden on perusteltua olla aina esillä, toisia vaihdellaan - lapsen kiinnostukset ja mielenkiinnon- kohteet - ehjää ja esteettistä - tieto- ja viestintäteknikka - kestävä kehitys - huomioitu <p>Kaupunki/ kyläympäristö</p> <ul style="list-style-type: none"> - pihat, puistot, jäät, ladut, pulkkamäet - museot, kirjasto, teatteri, vanhempien työpaikat - lähitilat (Koijärvi) <p>Luonto</p> <ul style="list-style-type: none"> - metsät - villiintyneet puistot ja puutarhat - luontoretikkohteet lähiseudulla 	<p>Henkilökunnan ammattitaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - lapsen kehityksen yleisten piirteiden tuntemus - havainnointi- ja dokumentointitaidot - sensitiivisyys <p>Kiireettömyys - annetaan aikaa</p> <p>Leikki- ja työrauha</p> <p>Yhteisvastuullisuus</p> <p>Yhteisesti sovitut säännöt</p> <ul style="list-style-type: none"> - sovitaan toimintakauden alussa lasten kanssa <p>Turvallinen ja kannustava ilmapiiri</p> <ul style="list-style-type: none"> - rohkaistaan kysymään - rohkaistetaan ja sallitaan tunteiden ilmaisu - toista kunnioittavan käytöksen suunnitelma: tunnustetaan ja osataan puuttua loukkaavaan käytökseen sekä ohjata positiiviseen <p>Yhdenvertaisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - jokaisella mahdollisuus osallistua toimintaan ja vuorovaikutukseen <p>Sukupuolten välinen tasa-arvo</p> <ul style="list-style-type: none"> - perinteisten sukupuolistereotyyppien rikkominen 	<p>Aito välittäminen</p> <p>Hellyys, syli Ilo ja hassuttelu</p> <p>Lapsi tulee kuulluksi ja ymmärretyksi</p> <p>Aikuisen malli ja maltillinen ohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> - itsesäätelyn taidot - tunnetaidot: tunteiden ilmaisu, tunteiden tunnistaminen, tulkinta ja sanoitus <p>Lasta ei jätetä yksin selviytymään haastavista tunteista</p> <p>Hyvän huomaaminen</p> <p>Erilaisuuden hyväksyminen</p> <p>Suvaitsevaisuus</p>	<p>Oppiva yhteisö</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhdessä oppiminen <p>Lasten vertaisvuorovaikutus- suhteiden tukeminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset yhteisöt - pienryhmät, koko ryhmä, perhepäivähoitoryhmä, päiväkotit <p>Lämmin, vastavuoroinen ja toista kunnioittava vuorovaikutus</p> <p>Rento ilmapiiri</p> <p>Kulttuurinen moninaisuus näkyy</p> <p>Yhteistyö huoltajien kanssa</p> <ul style="list-style-type: none"> - huoltajilla mahdollisuus osallistua ympäristöjen suunnitteluun <p>Joustavuus</p> <p>Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa</p> <p>Kasvattajayhteistyö</p>	<p>Lapsen osallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lapsen vasu - lasten ideat - yhteinen suunnittelu - arviointi - tekemisten valitseminen <p>Varhaiskasvattajien pedagoginen osaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - laaja-alainen osaaminen ja yhdessä oppimisen taito - perehtynyt vasuihin (perusteet, paikallinen- ja lapsen vasu) - lapsen tunteminen havaintoihin ja vasuun perustuen - tarjotaan suunnitellusti vaihtoehtoja ja ulottuvuuksia yhteiseen suunnitteluun ja toteutukseen huomioiden em kohdat ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet, monipuoliset työtavat sekä oppimisen alueet - suunnittelun ja toteutumisen arviointi <p>Oppimisen ilo</p> <p>Oppimisympäristö tukee lasten kielellistä kehitystä ja kielitietoisuutta.</p> <p>Digitaaliset oppimisympäristöt</p>

4. Pedagogian kokonaisuudesta

Varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa ja sen toteuttamista kuvaa kokonaisvaltaisuus. Tavoitteena on edistää lasten oppimista ja hyvinvointia sekä laaja-alaista osaamista. Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Lasten omaehtoinen, henkilöstön ja lasten yhdessä ideoima sekä henkilöstön johdolla suunniteltu toiminta täydentävät toisiaan. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta läpäisee kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuuden.

4.1. Tyykin Tyyli

Forssalaista tapaa tukea lasten oppimista, kehitystä ja hyvinvointia eli meidän pedagogian kokonaisuutta kutsutaan Tyykin Tyyliksi. Se määrittelee toimintakulttuuriamme, sitä sovittua tapaa miten varhaiskasvatuksessa toimitaan. Tyykin Tyyli rakentuu lapsiystävällisestä *toimintakulttuurista*, jossa VoxForssa2017:een kirjatut periaatteet ja valitut toimintatavat sekä varhaiskasvattajien vahva ammatillinen osaaminen raamittavat kaikkea toimintaa. Toimintakulttuurista, jossa aikuisten lasta kunnioittava, kuuntelevainen ja läsnä oleva työote konkretisoituu lapsihavainnoiteihin perustuvassa, osallisuutta edistävässä arjessa.

Laadultaan korkeatasoisen varhaiskasvatuksen tavoitteen rinnalla myös tavoite lapsiystävällisestä kaupungista nivoutuu luontaisesti varhaiskasvatuspalveluihin. Jokaisessa päiväkodissa laaditaan vuosittain Vuosisuunnitelma, jossa tarkentuvat ja konkretisoituvat pedagogialle ja varhaiskasvatustoiminnalle asetetut tavoitteet, toiminnan sisällöt ja arvioinnin kokonaisuus oman yksikön toiminnan osalta. Lapsiystävällisyys –tavoitteen eli LastenForssan Palvelulupausten ja Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman sekä Tyykin Tyylin arviointi on suunnitelmallista ja säännöllistä myös palvelualueetasolla.

Tyykin Tyyliissä erityisinä painopisteinä toimintavuonna 2017-2018 on 'kuusi ällää'. Huomionarvoista on että kasvatuksen ja oppimisen jatkumoa kunnioittaen kyseiset kuusi ällää ovat myös perusopetuksen pedagogian painopisteitä.

4.2. Pedagogian johtaminen

Varhaiskasvatuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogian johtamista, joka on varhaiskasvatuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyvälle työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiselle sekä pedagogiselle toiminnalle.

Johtaja edistää osallistavaa toimintakulttuuria luomalla rakenteita ammatilliseen keskusteluun. Johtaja rohkaisee ja tukee yhteisön kehittymistä oppivaksi yhteisöksi, jossa osaamista kehitetään ja jaetaan. Päämääränä on, että yhteinen toiminta-ajatus ja toiminnan tavoitteet näkyvät käytännöissä. Johtaja vastaa siitä, että yhteisiä työkäytäntöjä tehdään näkyväksi ja että niitä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti. Lapset ja huoltajat ovat mukana toimintakulttuurin kehittämisessä ja arvioinnissa.

Forssassa päiväkodin johtajille on annettu aikaresurssia siten että he voivat yhden päivän viikossa keskittyä pedagogian johtamiseen. Koko palvelualueella järjestetään vuosittain pedagogiapäivä, johon koko henkilöstö osallistuu.

4.3. Työ & tavat

Tyykin Tyyliissä valitut työtavat perustuvat vahvasti lapsihavainnointiin ja dokumentointiin, joiden katsotaan olevan merkittävä osa toiminnan suunnittelua ja varhaiskasvattajan perustehtävää.

4.3.1.

Havainnointi suunnittelun osana

- Lapsen vahvuudet
- Kasvun, kehityksen ja oppimisen seuranta
- Kaverisuhteet (yksin – yhdessä)
- Lapsen tekemiset
- Lapsen kiinnostukset, ideat, toiveet

Ryhmän aikuiset kirjaavat havaintojaan päivittäin. Lähiaikuinen tuo lapsen asiat tiimipalaveriin, jossa valmistaudutaan pedagogisen suunnitelman laatimiseen. Lapsen vasuun tehdään tarvittaessa tarkennuksia vanhempien myötävaikutuksella.

- Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen ”kohokohtia”
- Dokumentit pedagogisesta toiminnasta
- Lapsihaastattelut
- Sadutukset, runot, piirrookset

Kasvunkansio on merkittävä väline lapsen ajattelun ja oppimisen näkyväksi tekemisessä. Varhaiskasvattaja ja lapsi kokoavat kasvunkansiota yhdessä. Keskustelut ja kertaaminen vahvistavat lapsen myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Digitaaliset kasvunkansiot mahdollistavat perheen tietoisuuden ja osallisuuden lapsen varhaiskasvatuksessa kokemiin asioihin.

4.3.2. Lapsen osallisuus lähtökohtana

Forssassa varhaiskasvattajan työn perustana on tietoisuus lapsen osallisuudesta oman elämänsä asiantuntijana ja lapsen kuuleminen ikätasonsa mukaisesti itseään koskevissa asioissa. Lasta kuuntelevaiset työtavat ovat merkittävässä osassa arjessa, esim. haastattelut, sadutukset ja lapsen suora osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.

4.4. Leikki

Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstö tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Leikki saa näkyä ja kuulua. Lasten leikkialoitteille, kokeiluille ja elämyksille annetaan tilaa, aikaa ja leikkirauhaa. Leikkiville lapsille ja aikuisille mahdollistetaan keskittyminen leikkiin.

4.5.Oppimisen alueet

Kielten rikas maailma

- Kielelliset taidot ja valmiudet
- Kielelliset identiteetit

Ilmaisun monet muodot

- Musiikillinen
- Kuvallinen
- Sanallinen
- Kehollinen

Minä ja meidän yhteisömmä

- Eettinen ajattelu
- Katsomuskasvatus
- Lähiyhteisön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus
- Mediakasvatus

Tutkin ja toimin ympäristössäni

- Matemaattinen ajattelu
- Ympäristökasvatus
- Teknologiasvatus

Kasvan, liikun ja kehityn

- Liikkuminen
- Ruokakasvatus
- Terveys ja turvallisuus

Kielten rikas maailma

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ ON:

- Vahvistaa lasten kielellisten taitojen ja valmiuksien sekä kielellisten identiteettien kehittymistä.
- Vahvistaa uteliaisuutta ja kiinnostusta kieliin, teksteihin ja kulttuureihin.

AIHETTA LÄHESTYTÄÄN SEURAAVISTA NÄKÖKULMISTA.

- Huomioidaan lasten erilaiset kielelliset ympäristöt.
- Tiedostetaan eri vaiheet kielen kehityksen eri osa-alueilla riippumatta lasten iästä.
- Lapset saavat uusia vaikuttamisen keinoja, mahdollisuuksia osallisuuteen ja aktiiviseen toimijuuteen.
- Yhteistyö huoltajien kanssa
- Kannustava ja johdonmukainen palaute kielenkäyttö- ja vuorovaikutustaidoista
- Ohjataan ja tuetaan kielen kehityksen keskeisillä osa-alueilla.

Ilmaisun monet muodot

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ ON:

- Tukea tavoitteellisesti lasten musiikillisen, kuvallisen sekä sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön.

AIHETTA LÄHESTYTÄÄN SEURAAVISTA NÄKÖKULMISTA

- Musiikillinen ilmaisu
- Kuvallinen ilmaisu
- Sanallinen ilmaisu
- Kehollinen ilmaisu

LÄHTÖKOHTIA:

- Lasten laajeneva elinpiiri
- Yhteiskunnan monimuotoisuus ja siinä toimiminen

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ ON:

- Kehittää lasten valmiuksia ymmärtää lähiyhteisön monimuotoisuutta ja harjoitella siinä toimimista.

AIHETTA LÄHESTYTÄÄN SEURAAVISTA NÄKÖKULMISTA:

- Eettinen ajattelu
- Katsomukset
- Lähiyhteisön menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus
- Media

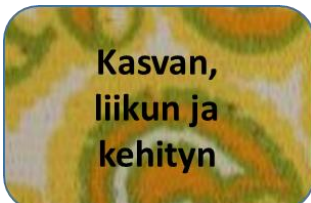

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ ON:

- Varhaiskasvatuksen tehtävä on antaa lapsille valmiuksia havainnoida, jäsentää ja ymmärtää ympäristöään.

AIHETTA LÄHESTYTÄÄN SEURAAVISTA NÄKÖKULMISTA:

- Matemaattinen ajattelu
- Ympäristökasvatus
- Teknologiakasvatus

VARHAISKASVATUKSEN TEHTÄVÄ ON:

- Luoda pohja lasten terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle sekä fyysistä aktiivisuutta edistävälle elämäntavalle yhdessä huoltajien kanssa
- Tämä oppimisen alue tukee erityisesti itsestä huolehtimisen ja arjen taitoihin liittyvää laaja-alaista osaamista.

AIHETTA LÄHESTYTÄÄN SEURAAVISTA NÄKÖKULMISTA:

- Liikkuminen
- Ruokakasvatus
- Terveys ja turvallisuus

4.6. Arviointi ja kehittäminen

Varhaiskasvatustoiminnan kehittämisen elinehto on monipuolinen arviointitoiminta. Forssan varhaiskasvatuksessa arviointitoimintaa linjaa vuosittain talousarviossa määriteltävä kaupungin arviointikokonaisuus, jossa määritellään monitahoarvioinnin periaate sekä se milloin arvioidaan ja mitä arvioidaan. Varhaiskasvatuksen sisältöä ja palvelujen laatua arvioitaessa välineenä käytetään hierarkkisiin laatutekijäjoukkoihin perustuvaa ja laatutekijöihin kohdistuvaa varhaiskasvatuksen laadunarviointimallia (mukaellen Hujala et al).

4.6.1. Laadunhallinta

Laatu on aina subjektiivista ja arvosidonnaista. Se on riippuvainen kulloisestakin tilanteesta ja kontekstista sekä arvioitsijan arvomaailmasta ja kokemuksista. Laatu ei ole olemassa ilman ilmiötä – tässä tapauksessa varhaiskasvatusta. Laatu ja sen arviointia voi lähestyä määrittelemällä ja kuvaamalla yhteisesti toiminnan kokonaisuutta ja kohdistamalla siihen laadun kehittäminen jatkuvan parantamisen periaatteella.

Laadunarviointimallissa lähtökohtana on palvelutason arviointi eli sen, onko varhaiskasvatusta riittävästi saatavilla. Varhaiskasvatuksen toimivuuden laatua arvioitaessa voidaan erottaa puitetekijät, välillisesti ohjaavat tekijät, prosessitekijät ja vaikuttavuustekijät. Puitetekijät säätelevät laatua ja ovat ehtoja laadullisen kasvatuksen toteuttamiselle. Välillisesti ohjaavat tekijät säätelevät laatua toiminnallisesti. Prosessitekijöitä ovat itse kasvatusprosessi ja kasvatuksen sisältötekijät. Vaikuttavuustekijät ovat eräänlaisia tavoitetekijöitä. Näiden kaikkien tekijöiden laatua voidaan tarkastella erikseen ja yhdessä nämä muodostavat laadunarvioinnin kehiksen. (mukaellen Hujala & al 1999)

"Tykkään leikkiä palikoilla sisällä ja ulkona jäällä, kun on nyt se jääkausi."

"Parasta sisällä on salissa oleminen – siellä on ne trampoliinit"

"Toivoisin että aikuiset auttavat muita ja minua."

"Se on kaikkein mukavinta kun pääsee päiväkotiin - tykkään seikkailla"

Jos olisin päiväkodin johtaja..." sitten mä haluaisin vaikka tulla pyytämään – Mikä hätänä? Ja auttaa - mikä hätänä? Seku jos lapselle tulee itku.

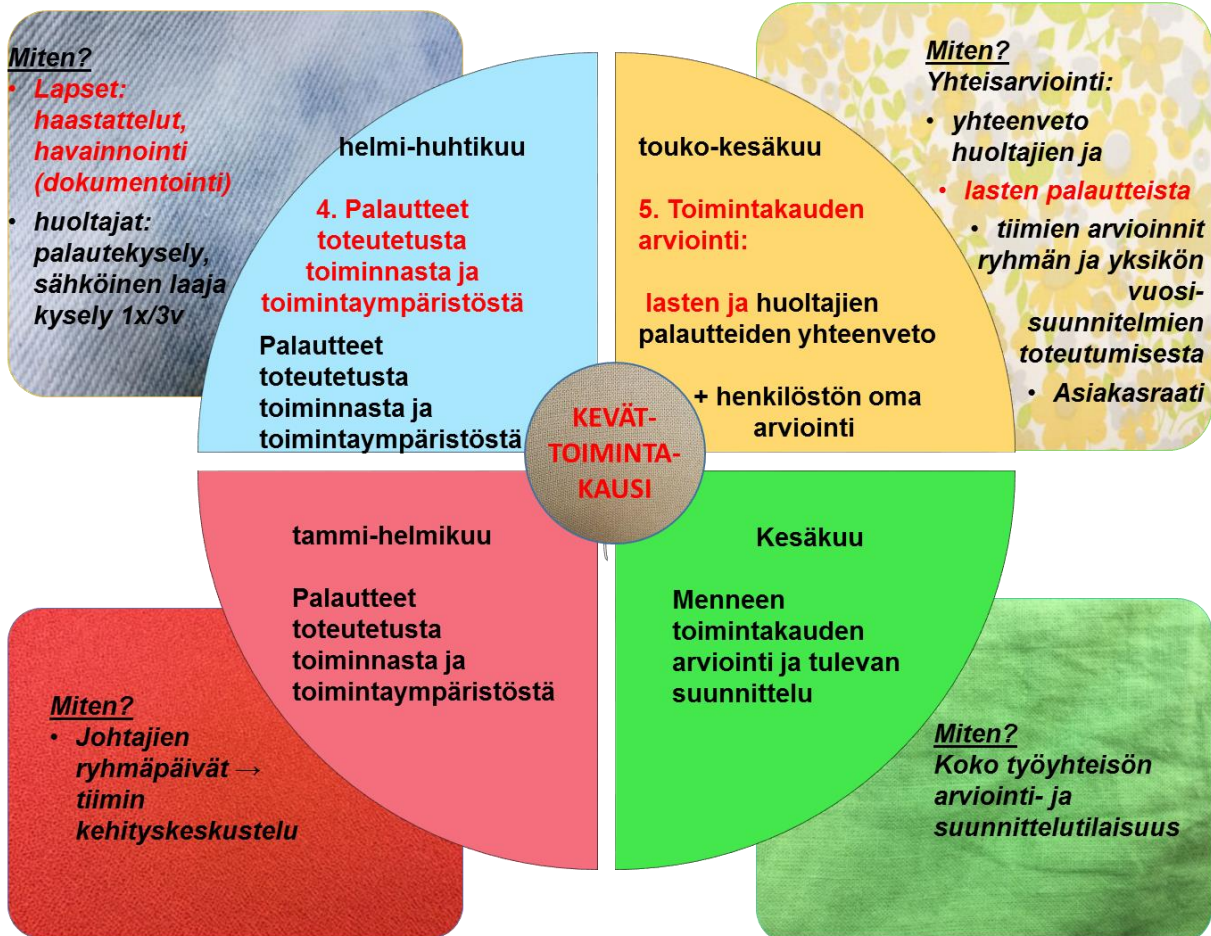

"Sisällä on parasta levittää kaikki lelut – me ollaan niin raketteja että siivotaan ne vilauksessa"

Jos olisin päiväkodinjohtaja..."Määräisin kaikkia ja valitsisin ketä tulis mun kanssa kaikkiin juttuihin."

Sisällä on parasta: "Meillä on kuvahetket täällä päiväkodissa"

"Meillä kotona ainakin kun äiti sanoi ettei aikuiset päättäis koko päivää niin mä päätin ainakin uimahallin ja sitten me mentiin sinne. Mä en muista mitä Aate päätti. Sitte kun isi ei ollut mukana niin ei voitu tehdä sitä että toinen vois mennä toiseen paikkaan ja toinen toiseen. Että aikuiset ei aina päätä kaikkea. Ja sitten minä haluaisin opetella sukeltamaan. Tätin kanssa menin kerran kaksistaan."

5. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki

5.1. Kehityksen ja oppimisen tuen järjestäminen

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tarvittava tuki varhaiskasvatuksessa sekä tarpeen mukaan monialaisessa yhteistyössä (Varhaiskasvatustuki).

Kehityksen ja oppimisen tuen järjestämisen lähtökohtana ovat kunkin lapsen ja lapsiryhmän vahvuudet sekä kehityksen ja oppimisen tukemisen merkitys yhteisöllisissä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä lapsen yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista.

Tuen tarvetta arvioitaessa ensimmäiseksi tarkastellaan lapsiryhmässä käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle.

5.2. Lapsen tuen tarpeen arviointiin liittyvät käytännöt

Riittävän aikaisella ja oikein kohdennetulla tuella voidaan edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla voidaan ehkäistä lapsen ongelmien syntymistä, kasvamista ja monimuotoistumista. Lapsella on oikeus kehityksen ja oppimisen tukeen heti tuen tarpeen ilmetessä.

Lastentarhanopettaja vastaa siitä, että lapsiryhmässä havainnoidaan lapsen laaja-alaisen osaamisen alueita säännöllisesti sovitun käytännön mukaan, havainnot kirjataan havainnointilomakkeeseen.

Lastentarhanopettaja on yhteydessä huoltajiin, kun lapsella ilmenee kehityksen tai oppimisen ongelmia tai hänen hyvinvoinnista on huolta. Lastentarhanopettaja ottaa tarvittaessa yhteyttä konsultoivaan erityislastentarhanopettajaan. Tuen tarvetta arvioitaessa tarkastellaan lapsiryhmässä käytettyjä toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta lapselle. (Katso Varhaista tukea lapselle – työvälineenä kehittämisvalikko; L. Heinämäki).

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnasta sekä toteutumisen arvioinnista yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa vastaa henkilö, jolla on lastentarhanopettajan kelpoisuus. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat tarpeen mukaan lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat tai muut tarvittavat tahot. Erityislastentarhanopettaja kutsuu koolle lapsen huoltajat ja monialaisen yhteistyöryhmän.

5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa; pedagogiset, rakenteelliset ja hyvinvointia tukevat järjestelyt

Eriyttäminen

- suunniteltu prosessi
- jatkuvaa, vuorovaikutteista, arvioivaa ja lapsen edistymisen mukaista ohjausta
- nostaa esille lasten yksilölliset taipumukset ja ominaisuudet oppimisessa
- erilaisten oppimisväylien tarjoamista
- oppimiseen liittyvien ongelmien ennaltaehkäisyä
- huomio kiinnitetään oppimisen laatuun, ei niinkään määrään

Ryhmän eriyttämisen tarpeiden selvittäminen

- tutustu lasta koskeviin asiapapereihin
- tiedonsiirto (edelliset päivähoitopaikat) ja yhteistyö (huoltajat, kuntoutustahot ym.)
- haastattelu, havainnointi
- lapsen tuotokset, kartoitukset

Yleisiä eriyttämisen tarpeita

- työrauhan ylläpito ryhmässä - kaikille mielekästä tekemistä - keskinäiset sosiaaliset suhteet
- toisten huomioonottaminen ja auttaminen - ryhmähenki- sääntöjen noudattaminen

Erityisiä eriyttämisen tarpeita

1. oppimiseen liittyviä
 - kielelliset vaikeudet (nimeämisen vaikeus, puheen ymmärtämisen vaikeus) - visuaalinen hahmottaminen
 - tietojen ja taitojen heikkous - toiston tarve – muisti - tehtävien ymmärtäminen - hitaus, nopeus
2. tarkkaavuus ja toiminnanohjaus
 - motivoituminen ja innostuminen tehtävistä - tehtävien aloittaminen - tehtävien loppuun saattaminen
 - oman vuoron odottaminen - keskittyminen vapaassa / ohjatussa ryhmätilanteessa
 - itsenäisen työskentelyn hankaluus - sääntöjen noudattaminen
3. sosiaaliset taidot, vuorovaikutustaidot, tunnetaidot ja temperamentti
 - ryhmässä toimiminen - huomion haku – itseluottamus - tuen ja kannustuksen tarve
 - haastava käyttäytyminen (itsehillintä, toista loukkaava käyttäytyminen) - ujous, arkuus, mutismi
4. lahjakkuus
 - riittävästi haasteita - mielenkiinnon säilyttäminen - nopeus
5. muut syyt
 - työskentelytavat – oppimistyyli - suomi toisena kielenä – kaksikielisyys – diagnoosit - psyykkiset syyt

Nivelvaiheet

Tiedonsiirto varhaiskasvatuksesta esiopetukseen järjestetään sovitun aikataulun mukaisesti toukokuun alussa. Johtava kelto sopii yleisten siirtopalaverien aikataulusta päiväkodinjohtajien kanssa.

Ryhmän lastentarhanopettaja täyttää lomakkeen ”Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen” ja käy sen läpi vanhempien kanssa. Lastentarhanopettaja ottaa kopion lomakkeesta tulevaan esiopetukseen, alkuperäinen jää arkistoitavaksi varhaiskasvatukseen.

Tiedonsiirto tapahtuu yksilöllisesti, kun lapsella on tuettu pedagoginen suunnitelma.

Yksilöllisessä siirtopalaverissa on mukana varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lastentarhanopettaja sekä erityislastentarhanopettaja ja lisäksi vanhempien kanssa sovitut muut perheen yhteistyötahot.

Muutoin lapsen tiedot siirretään vanhempien suostumuksella yleisessä tiedonsiirtopalaverissa.

6. Näin meillä - forssalaisen varhaiskasvatuksen koko kuva

